

महर्षि पाणिनि संस्कृत एवं वैदिक विश्वविद्यालयः
देवासमार्गः, उज्जैनम् (म.प्र.) 456010

आचार्यः (न्यायः)

Programme Code AC- NYD

सत्रार्थपरीक्षापाठ्यक्रमः

C.B.C.S.

(विकल्पाधारितक्रेडिटप्रणाली)

2022-23

दर्शनसङ्कायः

न्यायविभागः

कार्यक्रमकूटसंख्या – AC - NYD

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः,

देवासमार्गः , उज्जयिनी (म.प्र.) 456010

अणुसङ्केतः – regpsvvp@rediffmail.com // अन्तर्जालपूटम् - www.mpsvv.ac.in

— अक्षय? —
अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं. एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

नियमावली

1. पाठ्यक्रमस्वरूपम्-

अयं द्विवार्षिकः पाठ्यक्रमः चतुर्षु सत्रार्थेषु विभक्तो भविष्यति। पाठ्यक्रमेऽस्मिन् प्रतिसत्रार्थं षट्पत्राणि भविष्यन्ति। तेषु चत्वारि प्रश्नपत्राणि मूलविषयसम्बद्धानि अनिवार्याणि सन्ति। पञ्चमं पत्रं वैकल्पिकं (CBCS) विद्यते। यत्र चत्वारः विषयाः विकल्पत्वेन प्रदत्ताः सन्ति। तत्र छात्राः स्वेच्छया किमप्येकं पत्रं चित्वा अध्येतुं शक्नुवन्ति। षष्ठं प्रश्नपत्रं सम्प्रेषणकौशलस्य समूहचर्चायाश्च कृते निर्धारितं विद्यते। तृतीयसत्रार्थे षष्ठे प्रश्नपत्रे परियोजनाकार्यं विकल्पेन गृहीतुं शक्यते। तत्र परियोजनाकार्ये अनुवादः पाण्डुलिपिसम्पादनं प्रशिक्षणकार्यं सर्वेक्षणं कार्यस्थलप्रशिक्षणं वा कर्तुं शक्यते। चतुर्थसत्रार्थे षष्ठे प्रश्नपत्रे लघुशोधप्रबन्धलेखनं विकल्पेन स्वीकर्तुं शक्यते। पाठ्यक्रमे प्रतिपत्रं पूर्णाङ्काः शताङ्काः(100) निर्धारिताः। तेषु चत्वारिंशदङ्कानाम्(40) आन्तरिकं मूल्याङ्कनं भविष्यति। एवञ्च षष्ठि(60) अङ्कानां बाह्यपरीक्षा(सैद्धान्तिकपरीक्षा) भविष्यति। उद्देश्यानि-

2. प्रवेशनियमाः -

- आचार्य-न्यायपरीक्षायां वक्ष्यमाणपरीक्षोत्तीर्णः प्रवेशमर्हति।
- विश्वविद्यालयानुदानायोग-नवदेहलीद्वारा मान्यताप्राप्तविश्वविद्यालयस्य संस्थानस्य वा स्नातकपरीक्षोत्तीर्णाः छात्राः प्रवेष्टुमर्हाः।

3. परीक्षायोजना -

- आचार्य-न्यायपरीक्षायाः माध्यमः संस्कृतभाषा भविष्यति। परियोजनाप्रतिवेदनस्यापि भाषा संस्कृतमेव भविष्यति।
- आचार्य-न्यायपरीक्षायां साफल्यार्थं चतुर्षु सत्रार्थेषु समष्टिरूपेण षट्त्रिंशत्प्रतिशदङ्काः(35%), एवं प्रतिप्रश्नपत्रे विंशतिप्रतिशदङ्काः(20%) अपेक्षिताः सन्ति।

4. प्रश्नपत्रस्य निर्माणयोजना -

निम्नानुसारेण त्रिविधाः प्रश्नाः भविष्यन्ति। तत्र प्रतिप्रश्ने एको विकल्पोऽनिवार्यः।

क्रमांकः	प्रश्नप्रकारः	प्रश्नसंख्या	अङ्कः	योगः
1	बहुविकल्पीयाः	5	1	5
2	लघूत्तरीयाः/टिप्पण्यात्मकाः	5	3	15
3	निबन्धात्मकाः/व्याख्यात्मकाः	5	8	40
4	आन्तरिकमूल्याङ्कनम्			40
योगः				100

➤ उद्देश्यानि-

- न्यायस्य वैशिष्ट्यं छात्राः जानीयुः तत्प्रति जागरिताश्च भवेयुः।
- पारमार्थिकसत्यत्वस्य, मानवमूल्यस्य, तर्कस्य, भारतस्य गौरवशाली अतीतस्य च परिचयः छात्रेषु भवेयुः।
- यथार्थज्ञानी, तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः, उपदेष्टारः, व्याख्यातारः, साहित्यकाराः, विद्वांसश्च छात्राः भवेयुः।
- आजीविकार्थं छात्राणां कौशलीकरणम्।
- शासकीय अशासकीय वा क्षेत्रेषु संस्कृतशिक्षकाणां, प्रबन्धकानां, मार्गदर्शकानां, धर्मगुरुणां च पदेषु नियुक्त्यर्थं कुशलप्रत्याशीनिर्माणम्।

➤ लाभाः-

- आचार्योपाधिं प्राप्य छात्राः शासकीय अशासकीय वा संस्थासु शिक्षकाः भवितुमर्हन्ति।
- छात्राः भारतीयसेनायां धर्मगुरवः भवितुमर्हन्ति।
- छात्राः शास्त्रार्थिपण्डिताः तार्किकाः कुशलपदेष्टारः कुशलवक्ताः साहित्यकाराश्च भवितुमर्हन्ति।
- छात्राः संस्कृतशिक्षायाः संरक्षणाय प्रचाराय च योगदानं दास्यन्ति।
- छात्राः श्रेष्ठनागरिकरूपेण राष्ट्रस्य सुदृढीकरणे विकासे च अवदानं दातुं योग्याः भविष्यन्ति।

5. श्रेणिनिर्धारणम् -

CONVERSION OF MARKS INTO GRADE AND GRADE POINT			
Latter Grade	Grade Points	Description	Range of Marks (%)
O	10	Outstanding	90 - 100
A+	9	Excellent	80 - 89
A	8	Very Good	70 - 79
B+	7	Good	60 - 69
B	6	Above Average	50 - 59
C	5	Average	40 - 49
P	4	Pass	35 - 39
F	0	Fail	0 - 34
AB	0	Absent	Absent

Division	Criterion
First Division with Distinction	The candidate has earned minimum number of credits required for the award of the degree in first attempt with CGPA of 8.00 or above
First Division	The candidate has earned minimum number of credits required for the award of the degree with CGPA of 6.50 or above.
Second Division	The candidate has earned minimum number of credits required for the award of

	the degree with CGPA of 5.00 or above but less than 6.50 .
Pass Division	The candidate has earned minimum number of credits required for the award of the degree with CGPA of 4.00 or above but less than 5.00

Equivalent Percentage- CGPAX10

The Maximum Marks per paper is fixed at 100

(If it is less or more than 100, convert it into 100 for grading)

Cumulative Grade Point Average

Based on the grades obtained in all the subjects registered for by a student, his or her cumulative Grade point Average Semester Grade Point Average (SGPA), Yearly Grade point average (YGPA), and Cumulative Grade Point Average (CGPA) is calculated as follows:

$$\text{SGPA/YGPA/CGPA} = \frac{\sum (\text{No. of credits} * \text{Grade Point})}{\sum \text{No. of Credits}}$$

SGPA/YGPA/CGPA is rounded off to the decimal Place.

प्रभल?
अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं. एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

परीक्षा-योजना

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

प्रथमसत्रार्द्धः

विषय-कूटः	पाठ्यक्रम-कूटः	पाठ्यक्रमनाम	पाठ्यक्रम क्रेडिट्	प्रतिसप्ताहमध्य-यनकालांशाः	बाह्य-परीक्षा इकाः	आन्तरिक-मूल्याङ्कनम्	अ इकाः
DRND10 1	CC 1	वात्स्यायनभाष्यसहितं न्यायसूत्रम् (द्वितीयाध्यायपर्यन्तम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND10 2	CC 2	वैशेषिकसूत्रोपस्कारः (तृतीयाध्यायपर्यन्तम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND10 3	CC 3	व्यधिकरणम् (चतुर्दशलक्षणी)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND10 4	CC 4	न्यायकुसुमाञ्जलिः (हरिदासी) (तृतीयाध्यायपर्यन्तम्)	05	5 Hrs	60	40	100
VVNY10 1	EC (I)	नव्यव्याकरणम् (लघुशब्देन्दुशेखरः)					
VVSY10 4	EC(II)	शुक्लयजुर्वेदः					
VVFJ104	EC(III)	फलितज्योतिषम् (ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः)					
VVSS10 1	EC(IV)	संस्कृतसाहित्यम् (काव्यप्रकाशः)					
	CS (I)	Communication Skills	03	3Hrs		60	60
	GD (I)	Group Discussion	02	2Hrs		40	40
			30	30	300	300	600

Note - CORE COURSE (CC), ELECTIVE COURSE (EC), Communication skills (CS), GROUP DISCUSSION (GD)

1. विषयसमूहः:CC1,CC2,CC3,CC4, अनिवार्याः वर्तन्ते।
2. विषयसमूहेस्मिन् EC वैकल्पिको विद्यते । ततःछात्रैः स्वेच्छया कश्चिदेको विषयः स्वीकर्तव्यः
3. संचारकौशलम्(कम्युनिकेशन्स्किल्स्) तथा सामूहिकपरिचर्चा(ग्रुप डिस्कशन) सर्वेषां कृते अनिवार्यम्

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

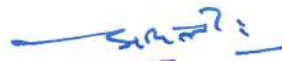
(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

प्रथमसत्रार्द्धः

प्रथमप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः - DRND101	प्रथमसत्रार्द्धः - प्रथमप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमकूटः/शीर्षकः	CC1- चतुर्दशलक्षणी (प्रथमस्वलक्षणम्)	
3	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः:(Core Course)	
4	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	विश्वविद्यालयानुदानायोग-नवदेहलीद्वारा प्राप्तमान्यताविश्वविद्यालयस्य संस्थानस्य वा स्नातकपरीक्षोत्तीर्णाः तत्समकक्षपरीक्षोत्तीर्णाः वा प्रवेष्टुमर्हाः।	
5	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसूत्रार्थस्य सिद्धान्तस्य च ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः षोडशपदार्थानाम् अर्थं सम्यक् ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः कुशलपदेष्टारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
6	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
7	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)			
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट् मानम्
01	प्रथमाध्यायस्य सार्धप्रथमाह्निकम्	12	1
02	प्रथमाध्यायस्य अवशिष्टप्रथमाह्निकम्	12	1
03	प्रथमाध्यायस्य द्वितीयमाह्निकम्	12	1
04	द्वितीयाध्यायस्य सार्धप्रथमाह्निकम्	12	1
05	द्वितीयाध्यायस्य अवशिष्टप्रथमाह्निकम्	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			
पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि			

अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
न्यायदर्शनम्	-	वात्स्यायनभाष्यम् सहितम्
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बाविद्याभवनम्, वाराणसी, उ.प्र.
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः:		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

 अध्यक्ष
 दर्शन विभाग
 म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
 उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

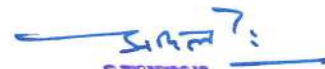
(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

प्रथमसत्रार्द्धः

द्वितीयप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः- DRND102	प्रथमसत्रार्द्धः - द्वितीयप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमकूटः/शीर्षकः	CC 2 – दिनकरी (अनुमानखण्डः)	
3	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः:(Core Course)	
4	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	विश्वविद्यालयानुदानायोग-नवदेहलीद्वारा प्राप्तमान्यताविश्वविद्यालयस्य संस्थानस्य वा स्नातकपरीक्षोत्तीर्णाः तत्समकक्षपरीक्षोत्तीर्णाः वा प्रवेष्टुमर्हाः।	
5	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● वैशेषिकसूत्रार्थस्य सिद्धान्तस्य च ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः सप्तपदार्थानाम् अर्थं सम्यक् ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः कुशलपदेशारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
6	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
7	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)			
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	प्रथमाध्यायस्य प्रथमाह्निकम्	12	1
02	प्रथमाध्यायस्य द्वितीयाह्निकम्	12	1
03	द्वितीयाध्यायस्य प्रथमाह्निकम्	12	1
04	द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयाह्निकम्	12	1
05	तृतीयोऽध्यायः सम्पूर्णः	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			
पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि			

अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
वैशेषिकसूत्रोपस्करः	-	आचार्यशंकरमिश्र
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बा विद्याभवनम्, वाराणसी
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

 अध्यक्ष
 दर्शन विभाग
 म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
 रज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

प्रथमसत्रार्द्धः

तृतीयप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः

1	विषयस्य कूटः - DRND103	प्रथमसत्रार्द्धः - तृतीयप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः/शीर्षकः	CC 3 – सिद्धान्तलक्षणम्	
3	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः:(Core Course)	
4	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	विश्वविद्यालयानुदानायोग-नवदेहलीद्वारा प्राप्तमान्यताविश्वविद्यालयस्य संस्थानस्य वा स्नातकपरीक्षोत्तीर्णाः तत्समकक्षपरीक्षोत्तीर्णाः वा प्रवेष्टुमर्हाः।	
5	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः व्याप्तेः सम्यक् परिष्काराः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः कुशलपदेशारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
6	क्रेडिट्-मानम्	5 क्रेडिट्	
7	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35

भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु

व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)

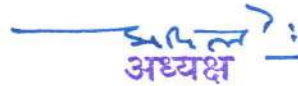
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)

एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आदितः परे तु ग्रन्थास्वरसान्तम्	12	1
02	ततः यत्तु मतदूषणान्तम्	12	1
03	अथेति ग्रन्थतः येन सम्बन्धेनेति ग्रन्थव्याख्यानान्तम्	12	1
04	ततः एवं दलान्तरेपि इति ग्रन्थव्याख्यानान्तम्	12	1
05	ततः अवशिष्टो भागः	12	1

भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि

व्यधिकरणम् प्राप्तिस्थानम्	अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री जागदीशीव्यधिकरणम् चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः 1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in	
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः	
पूर्णाङ्काः	100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):	40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):	60
समयः:	03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)
	अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)
	पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः
	100

अध्यक्ष
 दर्शन विभाग
 म.पा.सं. एवं वै.वि.वि.
 उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

प्रथमसत्रार्द्धः

चतुर्थप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः - DRND104	प्रथमसत्रार्द्धः - चतुर्थप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	विषयस्य कूटः/शीर्षकः	CC 4 – चतुर्दशलक्षणी (अवतरणिका खण्डनग्रन्थश्च)	
3	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः:(Core Course)	
4	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	विश्वविद्यालयानुदानायोग-नवदेहलीद्वारा प्राप्तमान्यताविश्वविद्यालयस्य संस्थानस्य वा स्नातकपरीक्षोत्तीर्णाः तत्समकक्षपरीक्षोत्तीर्णाः वा प्रवेशुमर्हाः।	
5	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः ईश्वरसिद्धेः सम्यक् परिष्काराः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः कुशलोपदेशारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
6	क्रेडिट्-मानम्	5 क्रेडिट्	
7	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)			
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	प्रथमस्तबकस्य आदितः दशकारिकापर्यन्तम्	12	1
02	प्रथमस्तबकस्य अवशिष्टो भागः	12	1
03	द्वितीयः स्तबकः सम्पूर्णम्	12	1
04	तृतीयस्तबकस्य आदितः सप्तकारिकापर्यन्तम्	12	1
05	तृतीयस्तबकस्य सप्तकारिकातः पञ्चदशकारिकापर्यन्तम्	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			
पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि			

अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
न्यायकुसुमञ्जलिः	-	हरिदासीटीकासहिता
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः:		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् : विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः) अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः) अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×1 = 5 5×3 = 15 5×8 = 40 पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

— सहस्र! —

अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

परीक्षा-योजना

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

द्वितीयसत्रार्द्धः

विषयकूटः	पाठ्यक्रम-कूटः	पाठ्यक्रमनाम	पाठ्यक्रम क्रेडिट्	प्रतिसप्ताहमध्य यनकालांशाः	बाह्य-परीक्षा इकाः	आन्तरिक-मूल्याङ्कनम्	अ इकाः
DRND201	CC 1	वात्स्यायनभाष्यसहितं न्यायसूत्रम् (तृतीयाध्यायतः चतुर्थाध्यायस्य प्रथमाहिकपर्यन्तम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND202	CC 2	वैशेषिकसूत्रोपस्कारः (चतुर्थाध्यायतः अष्टमाध्यायपर्यन्तम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND203	CC 3	व्यधिकरणम् (चतुर्दशलक्षणी) (द्वितीयस्वलक्षणं खण्डनग्रन्थश्च)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND204	CC 4	न्यायकुसुमञ्जलिः (हरिदासी) (अवशिष्टभागः)	05	5 Hrs	60	40	100
VVNY201	EC (I)	नव्यव्याकरणम् (लघुशब्देन्दुशेखरः)					
VVSY204	EC(II)	शुक्लयजुर्वेदः					
VVFJ202	EC(III)	फलितज्योतिषम् (फलितविधानम्)					
VVSS201	EC(IV)	साहित्यम् (काव्यप्रकाशः)					
	CS (I)	Communication Skills	03	3Hrs		60	60
	GD (I)	Group Discussion	02	2Hrs		40	40
			30	30	300	300	600

Note - CORE COURSE (CC), ELECTIVE COURSE (EC), Communication skills (CS), GROUP DISCUSSION (GD)

1. विषयसमूहः:CC1,CC2,CC3,CC4, अनिवार्याः वर्तन्ते।
2. विषयसमूहेस्मिन् EC वैकल्पिको विद्यते। ततः छात्रैः स्वेच्छया कश्चिदेको विषयः स्वीकर्तव्यः।
3. संचारकौशलम्(कम्प्युनिकेशन्स्किल्स्) तथा सामूहिकपरिचर्चा(ग्रुप डिस्कशन) सर्वेषां कृते अनिवार्यम्।

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

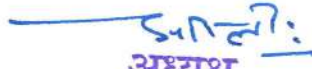
(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

द्वितीयसत्रार्द्धः

प्रथमप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः- DRND201	द्वितीयसत्रार्द्धः - प्रथमप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः/शीर्षकः	CC 1 – चतुर्दशलक्षणी (द्वितीयस्वलक्षणं खण्डनग्रन्थश्च)	
3	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः(Core Course)	
4	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
5	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसूत्रस्य अर्थं ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः षोडशपदार्थानां न्यायदर्शनसिद्धान्तानां च सम्यक् ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः कुशलोपदेष्टारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
6	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
7	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)			
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	तृतीयाध्यायस्य सार्धप्रथमाह्निकम्	12	1
02	तृतीयाध्यायस्य अवशिष्टप्रथमाह्निकम्	12	1
03	तृतीयाध्यायस्य सार्धद्वितीयाह्निकम्	12	1
04	तृतीयाध्यायस्य अवशिष्टद्वितीयाह्निकम्	12	1
05	चतुर्थाध्यायस्य प्रथमाह्निकम्	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			
पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि			

अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
न्यायदर्शनम्	-	वात्स्यायनः (भाष्यसहितम्)
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.ft/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द् अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः:		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ – बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् – लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् – दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

अध्यक्ष
 दर्शन विभाग
 म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
 उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

द्वितीयसत्रार्द्धः

द्वितीयप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः- DRND202	द्वितीयसत्रार्द्धः - द्वितीयप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः/शीर्षकः	CC 2 – सिद्धान्तलक्षणम् ()	
3	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः:(Core Course)	
4	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
5	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● वैशेषिकसूत्रस्य अर्थं ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः सप्तपदार्थानां वैशेषिकदर्शनसिद्धान्तानां च सम्यक् ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः कुशलोपदेष्टारः कुशलवक्ताः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
6	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
7	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)			
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	चतुर्थोऽध्यायः सम्पूर्णम्	12	1
02	पञ्चमोऽध्यायः सम्पूर्णम्	12	1
03	षष्ठोऽध्यायः सम्पूर्णम्	12	1
04	सप्तमोऽध्यायः सम्पूर्णम्	12	1
05	अष्टमोऽध्यायः सम्पूर्णम्	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			
पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि			

अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
वैशेषिकसूत्रोपस्कारः	-	आचार्यशंकरमिश्रः
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बा विद्या भवनम्, वाराणसी, उ.प्र.
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ – बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् – लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् – दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

प्रश्नः
अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं. एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

द्वितीयसत्रार्द्धः

तृतीयप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः

1	विषयस्य कूटः- DRND203	द्वितीयसत्रार्द्धः - तृतीयप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः/शीर्षकः	CC 3 – दिनकरी शब्दखण्डः	
3	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः (Core Course)	
4	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
5	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः व्याप्तेः सम्यक् लक्षणपरिष्काराः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः कुशलपदेष्टारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
6	क्रेडिट्- मानम्	5 क्रेडिट्	
7	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35

भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु

व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)

सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)

एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आदितः लघुरूपसमनियतेति समाधानान्तो भागः	12	1
02	अत्र चेति ग्रन्थप्रभृति ग्रन्थान्तो भागः	12	1
03	प्रतियोग्यवृत्तिश्चेति ग्रन्थनिरूपणभागः	12	1
04	विशेषणतावच्छेदकविशिष्टस्येति ग्रन्थव्याख्यानान्तो भागः	12	1
05	अवशिष्टो भागः	12	1

भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि

अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री

व्यधिकरणम् - प्राप्तिस्थानम्-	जागदीशी व्यधिकरणम् चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in 	
भागः- द् अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः	
पूर्णाङ्काः	100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):	40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):	60
समयः:	03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः
	पूर्णांकः 40
आकलनम् : विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)
	5×1 = 5
	अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)
	5×3 = 15
	अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)
	5×8 = 40
	पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः
	100

— अद्वैत ? —
अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

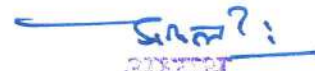
(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

द्वितीयसत्रार्द्धः

चतुर्थप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः - DRND204	द्वितीयसत्रार्द्धः - चतुर्थप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः/शीर्षकः	CC 4 - शक्तिवादः सामान्यकाण्डः	
3	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः:(Core Course)	
4	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
5	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः ईश्वरसिद्धेः सम्यक् परिष्काराः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः कुशलोपदेष्टारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
6	क्रेडिट्-मानम्	5 क्रेडिट्	
7	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः) सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	तृतीयस्तबकस्य अन्तिमाष्टकारिका	12	1
02	चतुर्थस्तबकः सम्पूर्णम्	12	1
03	पञ्चमस्तबकस्य आदितः षष्ठकारिकापर्यन्तम्	12	1
04	ततः द्वादशकारिकापर्यन्तम्	12	1
05	ततः अवशिष्टो भागः	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			
पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि			
अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री			

न्यायकुसुमञ्जलिः	-	हरिदासीटीका सहिता
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बाविश्वभारती, वाराणसी, उ.प्र.
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

 अध्यापकः
 दर्शन विभाग
 म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
 उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः

(सी.बी.सी.एस्.)

परीक्षा-योजना

तृतीयसत्रार्द्धः

विषयकूटः	पाठ्यक्रम-कूटः	पाठ्यक्रमनाम	पाठ्यक्रम क्रेडिट्	प्रतिसप्ताहमध्य-यनकालांशाः	बाह्य-परीक्षा इकाः	आन्तरिक-मूल्याङ्कनम्	अ-इकाः
DRND301	CC 1	सामान्यनिरुक्तिः (प्रथमलक्षणम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND302	CC 2	पक्षता (सिषाघयिषापक्षतापर्यन्ता)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND303	CC 3	व्युत्पत्तिवादः (प्रथमाकारकम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND304	CC 4	शक्तिवादः (सामान्यकाण्डम्)	05	5 Hrs	60	40	100
VVNY301	EC (I)	नव्यव्याकरणम् (वाक्यपदीयम्)					
VVSY304	EC(II)	शुक्लयजुर्वेदः					
VVFJ303	EC(III)	फलितज्योतिषम् (होराशास्त्रम्)					
VVSS304	EC(IV)	साहित्यम् (नाट्यशास्त्रम्)					
	CS (I)	Communication Skills	03	3Hrs		60	60
	GD (I)	Group Discussion	02	2Hrs		40	40
		TOTAL	30	30	300	300	600

Note - CORE COURSE (CC), ELECTIVE COURSE (EC), Communication skills (CS), GROUP DISCUSSION (GD)

1. विषयसमूहः:CC1,CC2,CC3,CC4, अनिवार्याः वर्तन्ते।
2. विषयसमूहेस्मिन् EC वैकल्पिको विद्यते । ततःछात्रैः स्वेच्छया कश्चिदेको विषयः स्वीकर्तव्यः
3. संचारकौशलम्(कम्युनिकेशन्स्) तथा सामूहिकपरिचर्चा(ग्रुप डिस्कशन) सर्वेषां कृते अनिवार्यम्।

अध्यक्षः
दर्शन विभाग
म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

तृतीयसत्रार्द्धः

प्रथमप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः - DRND301	तृतीय सत्रार्द्धः- प्रथमप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः-	CCI	
3	पाठ्यक्रमस्य शीर्षकः	सामान्यनिरुक्ति (प्रथमलक्षणम्)	
4	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः:(Core Course)	
5	पूर्वपिक्सा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
6	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः हेत्वाभासस्यलक्षणस्य सम्यक् परिष्काराः अपि च शास्त्रार्थपद्धतेः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः कुशलोपदेष्टारः कुशलवक्त्रारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
7	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
8	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35

भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु

व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)

सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)

एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आरम्भात् साक्षात्कारघटितकल्पान्तो भागः	12	1
02	ततः समूहालम्बनानुमितिनिरूपणान्तो भागः	12	1
03	लिंगोपधानमतप्रभृति यथार्थपदसार्थक्यान्तो भागः	12	1
04	इदन्तु अवधेयमित्यादिः यथार्थपदवैयर्थ्यनिरूपणान्तो भागः	12	1
05	केचित्तु-मतनिरूपणादिग्रन्थान्तो भागः	12	1

भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि		
अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
सामान्यनिरुक्तिः	-	दीधिति-जागदीशीटीका सहिता
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द् अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ -बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् -लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् -दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40 पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

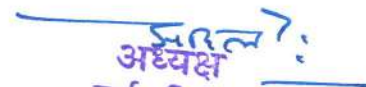
(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

तृतीयसत्रार्द्धः

द्वितीयप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः - DRND302	तृतीय सत्रार्द्धः- द्वितीयप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः-	CC 2	
3	पाठ्यक्रमस्य शीर्षकः	पक्षता (सिषाधयिषापक्षतापर्यन्ता)	
4	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः(Core Course)	
5	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
6	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तं ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः पक्षतालक्षणस्य सम्यक् परिष्काराः अपि च शास्त्रार्थपद्धतेः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः कुशलपदेशारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
7	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
8	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः) सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आदितः वस्तुतस्तु-ग्रन्थान्तो भागः	12	1
02	अथेति ग्रन्थतः अत्रोच्यते ग्रन्थान्तो भागः	12	1
03	ततः मणिग्रन्थविवरणान्तो भागः	12	1
04	अथेति ग्रन्थप्रभृति संशयपक्षतादूषणान्तो भागः	12	1
05	सिषाधयिषापक्षतादूषणान्तो ग्रन्थः	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि		
अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
पक्षता	-	दीधिति-जागदीशी-सहिता
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

 अध्यक्ष
 दर्शन विभाग
 म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
 उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

तृतीयसत्रार्द्धः

तृतीयप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः -DRND303	तृतीयसत्रार्द्धः- तृतीयप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः-	CC 3	
3	पाठ्यक्रमस्य शीर्षकः	व्युत्पत्तिवादः प्रथमाकारकम् (अभेदान्वयबोधपर्यन्तम्)	
4	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः(Core Course)	
5	पूर्वपिक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
6	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तं ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः शाब्दबोधस्य सम्यक् परिष्काराः अपि च शास्त्रार्थपद्धतेः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः कुशलपदेशारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
7	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
8	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)			
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आदितः मैवम् - भेदोभावश्च विवेक्षणविभक्तेरर्थः इत्यादि ग्रन्थान्तो भागः	12	1
02	अथेति ग्रन्थप्रभृति धातोरिव घयन्तस्यापीति केचित्तुमतनिरूपणान्तो भागः	12	1
03	ततः अभेदान्वयबोधनिरूपणान्तो भागः	12	1
04	भेदान्वयबोधश्चेति ग्रन्थतः तदसत् इति ग्रन्थान्तो भागः	12	1
05	प्रत्ययाश्चेति ग्रन्थतः मैवम् इति ग्रन्थान्तो भागः	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि		
अनुशंसितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
व्युत्पत्तिवादः	- आदर्श व्याख्या-सहिता	
प्राप्तिस्थानम्	- वाणीविलासप्रकाशन, वाराणसी, उ.प्र.	
अनुशंसित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द् अनुशंसितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

प्रधानः
अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

तृतीयसत्रार्द्धः

चतुर्थप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः - DRND304	तृतीय सत्रार्द्धः- चतुर्थप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः-	CC 4	
3	पाठ्यक्रमस्य शीर्षकः	सत्प्रतिपक्षविभाजकम्	
4	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः(Core Course)	
5	पूर्वपिक्शा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
6	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः शब्दशक्तेः सम्यक् ज्ञानं परिष्कारं अपि च शास्त्रार्थपद्धतेः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः कुशलपदेशारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
7	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
8	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)			
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आदितः शक्तिस्वरूपविमर्शपर्यन्तम्	12	1
02	मीमांसकमतेन पूर्वपक्षः	12	1
03	ज्ञानशक्तिवादमतम्	12	1
04	अन्विताभिधानवादमतम्	12	1
05	तर्कमतसिद्धान्ततः सामान्यकाण्डसमाप्तिपर्यन्तम्	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि		
अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
शक्तिवादः -	आदर्श व्याख्या सहिता	
प्राप्तिस्थानम् -	खेमराजश्रीकृष्णदासश्रेष्ठी, श्री वेङ्कटेश्वरयन्त्रालय, बम्बई	
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ – बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् – लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् – दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

— प्र.प्र. —
अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं. एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः

(सी.बी.सी.एस्.)

परीक्षा-योजना

चतुर्थसत्रार्द्धः

विषय- कूटः	पाठ्यक्रम -कूटः	पाठ्यक्रमनाम	पाठ्यक्रम क्रेडिट्	प्रतिसप्ताहमध्य यनकालांशाः	बाह्य- परीक्षा इकाः	आन्तरिक- मूल्याङ्कन म्	अ इकाः
DRND40 1	CC 1	सामान्यनिरुक्तिः (द्वितीयलक्षणम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND40 2	CC 2	पक्षता (सिद्धान्तलक्षणम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND40 3	CC 3	अवयवप्रकरणम् (प्रतिज्ञालक्षणान्तम्)	05	5 Hrs	60	40	100
DRND40 4	CC 4	शब्दशक्तिप्रकाशिका (नामप्रकरणान्ता)	05	5 Hrs	60	40	100
VVNY40 1	EC (I)	नव्यव्याकरणम् (वाक्यपदीयम्)					
VVSY40 3	EC(II)	शुक्लयजुर्वेदः					
VVFJ404	EC(III)	फलितज्योतिषम् (होराशास्त्रम्)					
VVSS40 4	EC(IV)	साहित्यम् (नाट्यशास्त्रम्)					
	CS (I)	Communication Skills	03	3Hrs		60	60
	GD (I)	Group Discussion	02	2Hrs		40	40
		TOTAL	30	30	300	300	600

Note-

CORE COURSE (CC)

ELECTIVE COURSE (EC)

Communication skills (CS)

GROUP DISCUSSION (GD)

1. विषयसमूहः:CC1,CC2,CC3,CC4, अनिवार्याः वर्तन्ते।
2. विषयसमूहेस्मिन् EC वैकल्पिको विद्यते । ततः छात्रैः स्वेच्छया कश्चिदेको विषयः स्वीकर्तव्यः
3. संचारकौशलम्(कम्युनिकेशन्स्किल्स्) तथा सामूहिकपरिचर्चा(ग्रुप डिस्कशन) सर्वेषां कृते अनिवार्यम्।

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

चतुर्थसत्रार्द्धः

प्रथमप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः - DRND401	चतुर्थसत्रार्द्धः- प्रथमप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः-	CC1	
3	पाठ्यक्रमस्य शीर्षकः	सामान्यनिरुक्तिः (द्वितीयलक्षणम्)	
4	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः:(Core Course)	
5	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
6	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः हेत्वाभासलक्षणस्य सम्यक् ज्ञानं परिष्कारं अपि च शास्त्रार्थपद्धतेः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः कुशलपदेशारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
7	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
8	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35
भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु			
व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)			
सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)			
एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आदितः अव्यापकविषयताशून्यत्वकल्पांतः	12	1
02	ततः विशिष्टद्वयाघटित्वकल्पांतः	12	1
03	ततः नच चतुष्टयकल्पांतः	12	1
04	ततः येन केनापि सम्बंधेन इत्यादिदीधितिव्याख्यापर्यंतः	12	1
05	ततः अत्र वदंतिकल्पः	12	1
भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि			

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि		
अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
सामान्यनिरुक्तिः	-	दीधिति-जगदीशी-सहिता
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.ft/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम्	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/	पूर्णांकः 40
सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	
आकलनम् :	अनुभागः अ –बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् –लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् –दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

चतुर्थसत्रार्द्धः

द्वितीयप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः

1	विषयस्य कूटः - DRND402	चतुर्थसत्रार्द्धः- द्वितीयप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः-	CC 2	
3	पाठ्यक्रमस्य शीर्षकः	पक्षता (सिद्धान्तलक्षणम्)	
4	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः(Core Course)	
5	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
6	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः हेत्वाभासलक्षणस्य सम्यक् ज्ञानं परिष्कारं अपि च शास्त्रार्थपद्धतेः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः कुशलपदेशारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादिनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
7	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
8	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35

भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु

व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)

सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)

एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	सिद्धान्तलक्षणे इत्यादितःसिषाधयिषा चेति ग्रन्थव्याख्यान्तो भागः	12	1
02	ततः इच्छायाः अननुगमेपि न क्षतिः इति ग्रन्थव्याख्यान्तो भागः	12	1
03	ततः वस्तुतस्तु इति ग्रन्थान्तो भागः	12	1
04	ततः कामिनीजिज्ञासेति ग्रन्थव्याख्यान्तो भागः	12	1
05	लिंगविशेषणापि नियन्त्रितं पक्षत्वम् इति ग्रन्थव्याख्यान्तो भागः	12	1

भागः स्- अनुशंसिताध्ययनसंसाधनानि		
पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि		
अनुशंसितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
पक्षता	-	दीधिति-जागदीशी-सहिता
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र
अनुशंसित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द् अनुशंसितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वागव्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ – बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् – लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् – दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

— ५१४ —
अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं. एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

चतुर्थसत्रार्द्धः

तृतीयप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः

1	विषयस्य कूटः -DRND403	चतुर्थसत्रार्द्धः- तृतीयप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः-	CC 3	
3	पाठ्यक्रमस्य शीर्षकः	सत्प्रतिपक्षशतकोटि	
4	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः(Core Course)	
5	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
6	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO))	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तस्य ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः न्यायलक्षणस्य पञ्चावयवस्य च सम्यक् ज्ञानं परिष्कारं अपि च शास्त्रार्थपद्धतेः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः कुशलपदेष्वारः कुशलवक्तारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
7	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
8	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35

भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु

व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)

सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)

एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आदितः न्यायलक्षणनिरूपणान्तो भागः	12	1
02	उचितानुपूर्वीकेति लक्षणविचारो भागः	12	1
03	व्याप्त्यादेरिवेत्यादिः द्रागेवेति ग्रन्थान्तो भागः	12	1
04	ततः न्यायलक्षणग्रन्थान्तो भागः	12	1
05	सूत्रकारोक्तप्रतिज्ञालक्षणविचारः	12	1

भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि		
अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
अवयवप्रकरणम्	-	दीधिति-जगदीशी-सहिता
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द् अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ – बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् – लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् – दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40
		पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100

प्रश्नः
अध्यक्ष
दर्शन विभाग
म.पा.सं.एवं वै.वि.वि.
उज्जैन (म.प्र.)

स्नातकोत्तरपरीक्षापाठ्यक्रमः
(विकल्पाधारितक्रेडिट्-पद्धतिपाठ्यक्रमः)

C.B.C.S.

आचार्यः न्यायः

(कार्यक्रमकूटसंख्या AC - NYD)

चतुर्थसत्रार्द्धः

चतुर्थप्रश्नपत्रम्

भागः-अ परिचयः			
1	विषयस्य कूटः - DRND404	चतुर्थसत्रार्द्धः- चतुर्थप्रश्नपत्रम्	सत्रम् -2022-23
2	पाठ्यक्रमस्य कूटः-	CC 4	
3	पाठ्यक्रमस्य शीर्षकः	व्युत्पत्तिवादः प्रथमाकारकम् अवशिष्टो भागः	
4	पाठ्यक्रमस्य प्रकारः (कोर कोर्स/इलेक्टिव)	मुख्यविषयः(Core Course)	
5	पूर्वापेक्षा (Pre-requisite) (If any)	महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयस्य आचार्यसाहित्यप्रथमसत्रार्द्धपरीक्षोत्तीर्णः।	
6	पाठ्यक्रमस्य अध्ययनोपलब्धिः (Course Learning Outcomes (CLO)	<ul style="list-style-type: none"> ● न्यायसिद्धान्तं ज्ञातुं समर्थाः प्रभवन्ति। ● छात्राः सत्प्रतिपक्षलक्षणस्य सम्यक् ज्ञानं परिष्कारं अपि च शास्त्रार्थपद्धतेः ज्ञातुमर्हन्ति। ● छात्राणां न्यायशास्त्रस्य गूढज्ञानार्जने किञ्च तात्त्विकदृष्ट्या सिद्धान्तस्य परिष्कारः भविष्यति। ● आजीविकार्थं छात्राणां बुद्धेः विकासः भविष्यति। ● छात्राः तार्किकाः, शास्त्रार्थिनः कुशलोपदेष्टारः कुशलवक्त्रारः आस्तिकाः ईश्वरवादीनः वा भवितुमर्हन्ति। 	
7	क्रेडिट् मानम्	5 क्रेडिट्	
8	पूर्णाङ्काः-	अधिकतमाङ्काः- 100	न्यूनतमोत्तीर्णाङ्काः-35

भागः-ब, पाठ्यक्रमस्य विषयवस्तु

व्याख्यानस्य सम्पूर्णसङ्ख्या (प्रतिसप्ताहं पञ्चकालांशाः)

सम्पूर्णव्याख्यानकालः पञ्चसप्ततिहोरात्मकः(75)

एककः	विषयः	अङ्काः	क्रेडिट्-मानम्
01	आदितः षष्ठी कारिका पर्यन्तम्	12	1
02	सप्ततः द्वादशी कारिका पर्यन्तम्	12	1
03	त्रयोदशीतः अष्टादशी कारिका पर्यन्तम्	12	1
04	एकोनविंशतितः चतुर्विंशतिकारिका पर्यन्तम्	12	1
05	पञ्चविंशतितः त्रिंशत् कारिका पर्यन्तम्	12	1

भागः स्- अनुशासिताध्ययनसंसाधनानि

पाठ्यपुस्तकानि, सन्दर्भग्रन्थाः, अन्यसंसाधनानि		
अनुशासितसहायकपुस्तकानि/ग्रन्थाः/अन्यपाठ्यसंसाधनानि/पाठ्यसामग्री		
सत्प्रतिपक्षः	-	दीधिति-जगदीशी-सहिता
प्राप्तिस्थानम्	-	चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी
अनुशासित-समकक्षः-ऑनलाईन्-पाठ्यक्रमः		
1. Sanskrit.inira.fr/ 2. learnsanskrit.cc/index 3. sanskrit.samskrutam.com 4. swayam.gov.in		
भागः- द्व अनुशासितमूल्याङ्कनविधिः		
पूर्णाङ्काः		100
सतत-व्यापकमूल्याङ्कनाङ्काः (CCE):		40
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा (UE):		60
समयः		03:00 होरात्मकः
आन्तरिकमूल्यांकनम् सततव्यापकमूल्यांकनम् (CCE):	कक्षापरीक्षणम् - Assignment/ प्रस्तुतिकरणम्/ लिखितपरीक्षा/साक्षात्कारविधिः/वाग्व्यवहारविधिः	पूर्णांकः 40
आकलनम् :	अनुभागः अ – बहुविकल्पीयाः (प्रत्येकं पञ्चाशत् शब्दाः)	5×1 = 5
विश्वविद्यालयीयपरीक्षा	अनुभागः ब् – लघूत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं द्विशतशब्दाः)	5×3 = 15
	अनुभागः स् – दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः (प्रत्येकं पञ्चशतशब्दाः)	5×8 = 40 पूर्णाङ्काः- 60
	सम्पूर्णाङ्काः	100